

Arvovalta vai innovaatio lääketieteen kehityksen kulmakivinä?

KUOLEMAN LAAKSO. VOIKO SYÖPÄÄ HOITAA KOKEELLISILLA MENETELMILLÄ? Akseli Hemminki. Nomerta Kustannus, Turku 2016. ISBN 978-952-7018-07-1. Sivuja 273. Hinta 24,90 e.

Luettuani Akseli Hemmingin kirjan vahvistui jo aikaisempi näkemykseni kirjan alaotsikon kysymykseen, voiko syöpää hoitaa kokeellisilla menetelmillä. Ei voi, törmäämättä valvovien viranomaisten jäykkään kielteiseen asennoitumiseen, jossa lakipykälät ovat tärkeämpiä kuin potilas.

Hemmingin teos on tasokas tietokirja syövästä yleensä ja sen ajanmukaisista hoitomuodoista. Viime vuosikymmeninä syöpähoitojen kehittämisen ongelmana on ollut se, että vain murto-osa perustutkimusinnovaatioista saaduista tuloksista pääsee vaiheen 3 tutkimuksiin. Tämän estää ”kuoleman laakso”, jonka olemassaolo johtuu osin virkamiehistä ja lainsäädännöstä mutta myös lääketieteellisuuden suuremmasta kiinnostuksesta myyntiin kuin yksittäisen potilaan hyvinvointiin.

Hemminki käsittelee ensisijaisesti geeniterapian mahdollisuuksia ja siitä syövän hoidossa saatuja kokemuksia. Näyttö geeniterapian tehosta jää muutamia yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta vielä vaatimattomaksi. Kun hoitomuodon kuitenkin on osoitettu toimivan perustutkimuksessa saatujen havaintojen mukaisesti, osoittaa se,

että huolellisesti suunniteltuja tutkimuksia olisi syytä tehdä lisää. Tältä pohjalta kehitetty lääke voitaisiin hyväksyä yleiseen käyttöön.

Virusten aiheuttama solulyysi vapauttaa molekyylejä, jotka herättävät solusidonnanen vasta-ainemuodostuksen (sama vaikutus on pieniannoksilla syklofosfamidi/doksorubiini/mitoksantronihoitolla). Viime kädessä parantuminen syövästä liittyynekin immuniteettiin. Immunoterapian historia on silti ollut melkoista vuoristorataa onnistumisista epäonnistumisiin. Immunoterapian uusi alue, immuunivasteen säätelijämolekyylin esto, jossa sopivilla vasta-aineilla estetään syöpäsolujen toleranssi, on merkittävä askel syövän hoidossa, ja tätä voidaan kenties tulevaisuudessa edesauttaa geeniterapialla.

Oikealla strategialla voidaan syövän eri hoitomuotoja räätälöidysti hyödyntämällä päästä yhä parempiin hoitotuloksiin, vähempiin haittavaikutuksiin ja potilaan laadukkaan elinajan merkittävään pidentymiseen. On järkyttävää todeta kateuden, arvovallan ja muutosvastarinnan myrkyttävä vaikutus mahdollisuuteen toteuttaa uusia innovaatioita vaikeiden sairauksien hoidossa.

PENTTI KLEFSTRÖM

Parantolan varjosta valoon

KEUHKOSAIRAUKSIEN UUSI HISTORIA – TUBERKULOOSISTA SE ALKOI. Toim. Olli Säynäjäkangas. OMS Kirjatutanto, Saarijärvi 2015. ISBN 978-952-93-6357-5. Sivuja 222.

Olli Säynäjäkankaan toimittaman Keuhkosairauksien uusi historia – Tuberkuloosista se alkoi -kirjan 222:een sivuun on koottu 26 kirjoittajan (keuhkolääkäreitä, filosofian tutkija, sisätautilääkäri-historioitsija ja klinisiä fysiologeja) osin omakohtaisten kokemusten värittämät katsaukset tuberkuloosin hoidon ja keuhkosairauksien erikoisalan historiaan. Ulkoasu on selkeä, paperi tukevaa ja kovakantiseksi nidottu teos runsaine valokuvineen yleisilmeeltään arvokas. Esipuheen mukaisesti kirja on kunnianosoitus tuberkuloosin vastaiseen taisteluun osallistuneille.

Kirjan vanhan historian parasta antia on Arno Forsiuksen Tuberkuloosin historiaa -kappale. Vapaaehtoisin voimin vuonna 1907 aloitettu tuberkuloosin vastustamistyö oli häkellyttävä ponnistus ja parantolaverkosto määrätietoisien työn saavutus.

Parantoloita-osiossa tuberkuloosiparantolan arkea valotetaan sekä tekstin että kuvien avulla, ja tuberkuloosikirurgian menetelmät tulevat tutuksi. Erikoisalan kehittyminen

tuberkuloosiopista keuhkosairausopiksi vahvan kliinisen osaamisen ja tieteellisen tutkimuksen avulla kuvataan hyvin. Keuhkoparantoloiden ajan loppuessa viimeinen ei sammuttanut valoa, vaan erikoisalan henki, osaaminen ja tutkimus olivat jo siirtyneet uusiin toimipisteisiin ja toiminnan ytimeen.

Tari Haahtelan kirjoitus on kertomus astman hoidon vallankumouksesta, ja suomalaisen astmatutkimuksen ja -hoidon menestystarina tulee eläväksi. Tuomo Kavan kirjoitus Kroonisesta bronkiitista keuhkohtaumatautiin kuvaa hienosti erikoisalan kehitystä. Lähes 90-vuotias keuhkolääkäriyhdistys ansaitsee oman kappaleensa.

Jaan keuhkolääkäriyhdistyksen puheenjohtajan Marjukka Myllärniemen erikoistumisajan kokemuksen sairauskertomuspinoon peittyvästä ikkunasta – se on historiaa. Erikoisalan tulevaisuus on valoisa, ja keuhkosairauksien uuden koulutusohjelman myötä koulutetaan onnellisia keuhkolääkäreitä.

Keuhkosairauksien uusi historia on oivaa luettavaa keuhkolääkäreille.

TERTTU HARJU